

Bot för allt från mjäll till hemorrojder
"Vi vill visa det stora användningsområde som finns för koka. Det skulle vara fint om de här produkterna kunde komma ut även till andra länder, det finns mycket som är bra med koka."

Edgar Quisper, butiksinnehavare specialiserad på kokaprodukter.

En säker inkomstkälla
"Om vi inte hade koka så vet jag inte vad vi skulle göra. Det är inte allt som växer bra här."

Genaro Vidal, som tillsammans med sin fru Enriqueta Rojas (stora bilden) driver en odling i Chapare, ett av Bolivias två stora kokaområden.

nationalsymbolen

hemorrojder. Nervlugnande drycker. Allt med koka som bas. Och det är inte för inte som butiken ligger vägg i vägg med en av landets två kokamarknader.

- Vi vill visa det stora användningsområde som finns för koka. Det skulle vara fint om de här produkterna kunde komma ut även till andra länder, det finns mycket som är bra med koka, säger han.

Än så länge får turisterna dock nöja sig med att testa krämerna på hotellrummet.

Koka har många fördelar, men det är svårt att bortse från att runt två tredjedelar av koka beräknas gå till kokaintillverk-

ning. Bara i år har polisen beslagt tagit 33 ton kokain.

Dessutom går uppgifterna isär när det gäller hur mycket koka som verkligen används på traditionellt sätt.

För gruvarbetare, jordbruksarbetare och yrkeschaufförer anses bladen vara nödvändiga för att klara det tunga jobbet. Men stadsborna har i allt större utsträckning övergett tuggandet. De flesta vi pratar med i La Paz ger samma bild: det är mest äldre eller folk på landsbygden som tuggar, även om de flesta tar en kopp kokate vid huvudvärk eller magknip.

I ett bostadsområde i utkanten av La Paz sitter två män och två kvinnor luta-

de mot en mur. Solen har äntligen vågat sig fram efter flera dagar av regn. Det är lördag eftermiddag och i gräset ligger ett par urdruckna jumboflaskor av den nationella ölen Paceaña.

För dem är koka viktig – men inget de använder särskilt ofta.

– Folk här tuggar när det är bröllop eller någon stor fest, inte annars. Självtuggar jag aldrig, säger Juan Carlos Mamani.

Han är bilmekaniker till vardags, idag helgfin i kavaj. De fyra lördagsfirarna pratar ändå om vilken koka som är god och inte, enas om att den från området Caranavi är bäst.

Trots att de sällan tuggar

koka är symbolen och rätt- en till koka minst sagt viktig för bolivianerna. Bara tanken på att koka skulle förbjudas får det att bubbla av ilska i den lilla gruppen. Celeste Balda, klädd i traditionella kläder, blir så upprörd att hon inte kan sitta stilla.

Hon far upp och hötter med pekfingeret.

– Om Evo Morales tar bort koka från bolivianerna, då tar vi bort Evo Morales!

FOTO: LINUS MEYER
utland
@sydsvenskan.se

TEXT: MARIA
SUNDÉN JELMINI
utland
@sydsvenskan.se

TRE DROGER - TRE DEBATTER

Förbjuda eller tillåta? Lätta eller skärpa lagstiftningen? Här är dagsläget för tre omdebatterade droger.

Koka

Kokabusken (Erythroxylum coca) växer i Anderna och kan bli fem meter hög. Traditionellt tuggas bladen, vilket har uppiggande och mättande effekt. Men bladen används också för tillverkning av kokain.

Koka odlas huvudsakligen i Colombia, Peru och Bolivia, men också i Ecuador och Venezuela.

Användare: Tio miljoner människor i Anderna tuggar kokablada. Nitton miljoner i världen använder kokain.

Lag: I odlingsländerna är koka legalt för traditionell användning som att tugga, koka te eller använda i religiösa ritualer. Kokain är däremot illegalt överallt, utom i enstaka länder (Portugal, Colombia, Mexiko) där man får inneha mindre mängder för privat bruk. Koka har sedan 1961 funnits med på FN:s lista över illegala substanser.

Konflikten står mellan USA som förstör odlingar för att stoppa kokainet, och lokala odlare som hävdar sin historiska rätt att tugga koka.

FN-organet INCB (International Narcotics Control Board) kräver allmänt förbud mot kokatuggande.

Aktuell: Evo Morales, president i Bolivia, kokaodlare. Ökar arealen i Bolivia, främjar utveckling av nya kokaprodukter som mjöl, tandkräm och spritdrycker. I fjol lanserades läskedrycken Coca-Cola, gjord på kokablada.

Cannabis

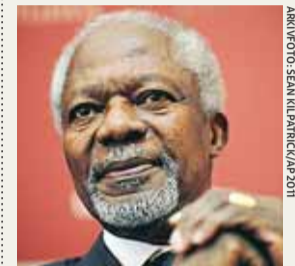
Hampa (Cannabis sativa). Snabbväxande ört som kan odlas nästan överallt. Ur bladen framställs cannabis, marijuana och hasch.

Användare: Världens mest spridda illegala drog. Upp till 191 miljoner människor, varav 30 miljoner i Europa, använde cannabis någon gång under det gångna året.

Odlas i praktiskt taget alla länder. Den storskaligaste odlingen förkommer i Sydamerika och Afrika. Råvaran bearbetas till hasch, främst i Marocko (21 procent) och Afghanistan (8 procent).

Cannabis är illegalt i de flesta länder. Men ett tiotal stater tillåter bruk av cannabis i begränsade mängder. Ytterligare tiotal har i prak-

tiken avkriminaliserat bruket. Exempel är Nederländerna, Peru, Colombia, Venezuela, Brasilien, Argentina, Danmark, Spanien, Portugal, Tjeckien, Iran samt en rad delstater i USA och Australien.

Aktuell: Kofi Annan, före detta generalsekreterare för FN. Medlem i "Global Commission on Drug Policy". I sällskap med en rad internationella politiker föreslog han nyligen en legalisering. "Det globala kriget mot droger har misslyckats," hävdar de.

Kat

Busken Catha edulis har sitt ursprung i Etiopien och växer allmänt i östra Afrika och på södra Arabiska halvön. Bladen som tuggas innehåller ett centralstimulerande medel (katin) som är släkt med amfetamin.

Kat står inte med i någon internationell konvention om droger. Världshälsoorganisationen WHO klassade 1980 kat som "en drog som kan orsaka ett mildt till måttligt psykologiskt beroende".

Användare: Brukas allmänt i området där den odlas. I Jemen, Somalia och Etiopien tuggar 60-80 procent av de vuxna kat. Somaliska migranter har tagit bruket med sig till Europa.

Lag: Kat är förbjudet i exempelvis Sverige, Finland, Norge, Island, Tyskland, Polen, Frankrike och Saudiarabien. Tillåtet i Storbritannien, Nederländerna, Jemen och i princip hela Afrika.

Aktuell: Affärskvinnan Suhura Ismail Khan, världens största katproducent med 40 ton om dagen, har utsetts till årets företagare i Etiopien. Hon förespråkar legalisering i Europa. Men den brittiska regeringen förbereder ett förbud.

DANIEL RYDÉN

daniel.ryden@sydsvenskan.se

Källor: INCB, UNODC, World Drug Report 2010 med flera.